

LAKIALOITE 44/2010 vp

Laki Suomen perustuslain muuttamisesta

Eduskunnalle

Tämä on rinnakkaislakialoite hallituksen esitykselle HE 60/2010 vp. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Suomen perustuslakia. Ehdotetulla lailla on tarkoitus vahvistaa perustuslain parlamentaarisia piirteitä sekä parantaa kansalaisten osallistumisoikeuksia. Hallituksen esitys sisältää useita kannatettavia muutoksia perustuslakiin, mutta edellyttää joidenkin valittujen ratkaisujen muuttamista asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi parhaalla mahdollisella tavalla.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi perustuslain 39 §:ää, joka koskee asian viireilletuloa eduskunnassa. Ehdotuksen mukaan asia tulee eduskunnassa viireille valtioneuvoston antamalla hallituksen esityksellä. Muutos merkitsisi, että hallituksen sijaan hallituksen esityksen antaisi valtioneuvosto. Perustuslain 3 §:n 2 momentin mukaan tasavallan presidentti ja valtioneuvosto muodostavat yhdessä hallituksen, joten pykälässä ehdotettu muotoilu ei ole käsitteellisesti riittävän tarkka. Tämän vuoksi muutosta tulisi vielä perusteellisesti harkita. Sama koskee eduskunnalle annettavia kertomuksia koskevaa perustuslain 46 §:ää.

Presidentin päätöksentekoa koskevaa perustuslain 58 §:ää ehdotetaan hallituksen esityksessä muutettavaksi siten, että 2 momenttiin lisätään säännös asian palautumisen jälkeen tapahtuvasta presidentin päätöksenteosta. Säännöksen mukaan asian palautumisen jälkeen siitä päätettäisiin valtioneuvoston uuden ratkaisuehdotuksen mukaisesti, jos ehdotus vastaa eduskunnan ilmaisemaa kantaa asiassa eikä asia kos-

kisi lain vahvistamista, virkaan nimittämistä tai tehtävään määräämistä. Esityksen mukaan ehdotetulla muutoksella vahvistettaisiin hallitustavan parlamentaarisia piirteitä sitomalla valtioneuvoston ratkaisuehdotukseen perustuva presidentin päätöksenteko eduskunnan ja valtioneuvoston yhtenevään kantaan eräissä asiaryhmissä. Ehdotuksen mukaan eduskunnan ilmaiseman kannan tulisi lähtökohtaisesti ilmetä eduskunnan täysistunnossa tehdystä päätöksestä.

Asian luonne huomioon ottaen hallituksen esityksen mukaan eduskunnan kanta voisi kuitenkin poikkeuksellisesti olla myös eduskunnan valiokunnan muodostama kanta asiassa, jossa valiokunnan toimivallasta antaa valtioneuvostolle lausunto on erikseen säädetty perustuslaissa tai muussa laissa ja jossa eduskunnan täysistunto ei tee päätöstä. Perustuslain 97 §:n 3 momentin erityissäännöksen nojalla eduskunnan ulkoasiainvaliokunta tai suuri valiokunta voi antaa valtioneuvoston selvityksestä lausunnon valtioneuvostolle. Sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 3 §:n mukaan valtioneuvoston on kuultava laissa säädetyissä tilanteissa eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaa ennen ratkaisuehdotuksen tekemistä presidentille. Eduskunnan valiokunnan muodostaman kannan tulisi esityksen mukaan ilmetä lausunnon ponsiosasta.

Suomalaisessa parlamentarismissa yhteiskunnallisesti erittäin merkittäviä asioita ei saa jättää ratkaistavaksi valiokuntatasolla tai jopa salassa. Päätöksenteon perusteena ei myöskään tule käyttää eduskunnan aikaisemmin ilmaisemaa kantaa, vaan eduskunnan tulee voida arvioida ti-

lannetta ajantasaisen tiedon perusteella, myös aiemmasta kannastaan poiketen. Jos tasavallan presidentti ja valtioneuvosto ovat eri mieltä tärkeästä asiasta, se tulee käsitellä poikkeuksetta avoimesti selontekomenettelyssä.

Parlamentarismin vahvistamisen tavoitteen toteuttamiseksi ja asioiden julkisen käsittelyn turvaamiseksi on hallituksen esityksestä poiketen tarpeen, että valtioneuvosto asian palautumisen jälkeen voi tarvittaessa antaa eduskunnalle perustuslain 44 §:ssä tarkoitetun selonteon muuta kuin lain vahvistamista, virkaan nimittämistä, tehtävään määräämistä ja sotilaallista kriisinhallintaa koskevassa asiassa. Eduskuntakäsittelyn jälkeen presidentti ratkaisisi asian eduskunnan selonteon johdosta tekemän päätöksen mukaisesti valtioneuvoston uuden ratkaisuehdotuksen perusteella. Myös sotilaallinen kriisinhallinta on syytä sisällyttää niihin asioihin, joihin säännösten ei sovellettaisi.

Pääministerin tehtäviä koskevaan perustuslain 66 §:ään on hallituksen esittämän lisäksi tarpeen lisätä, että pääministeri edustaa Suomea Eurooppa-neuvostossa ja valtion ylimmän johdon edustusta vaativissa Euroopan unionin muussa toiminnassa, ellei valtioneuvosto toisin päättä. Muotoilu vastaa hallituksen esitystä paremmin hallituksen esityksen perusteluita, joiden mukaan Euroopan unionin järjestelmän rajoissa valtioneuvosto voisi vastaisuudessa poikkeuksellisesti päättää, että pääministerin lisäksi tasavallan presidentti osallistuisi unionin toimintaan kuuluvaan kokoukseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

Suomen perustuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty perustuslain 73 §:ssä säädetyllä tavalla, *muutetaan* Suomen perustuslain 1 §:n 3 momentti, 23 §, 39 §:n 1 momentti, 46 §:n 1 momentti, 49 §, 53 §:n otsikko, 58 §:n 2 momentti, 94 §:n 2 momentti, 95 §:n 1 ja 2 momentti, 118 §:n 3 momentti, 126 § ja 128 §:n 1 momentti sekä

lisätään 14 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, 53 §:ään uusi 3 momentti ja 66 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

1, 14, 23, 39, 46, 49 ja 53 §
(Kuten HE)

58 §

Presidentin päätöksenteko

— — — — —
Jos presidentti ei päättä asiasta valtioneuvoston ratkaisuehdotuksen mukaisesti, asia palautuu valtioneuvoston valmisteltavaksi. *Valtioneu-*

vosto voi tällöin antaa asiasta eduskunnalle 44 §:ssä tarkoitetun selonteon, jollei asia koske lain vahvistamista, virkaan nimittämistä, tehtävään määräämistä tai sotilaallista kriisinhallintaa. Selonteon käsittelyn jälkeen presidentti ratkaisee asian eduskunnan selonteon johdosta hyväksymän kannanoton mukaisesti, jos valtioneuvosto on tätä ehdottanut.
— — — — —

66 §

Pääministerin tehtävät

— — — — —
Pääministeri edustaa Suomea Eurooppa-neu-
vostossa ja valtion ylimmän johdon edustusta

vaativissa Euroopan unionin muussa toiminnas-
sa, *ellei valtioneuvosto toisin päättä.*

— — — — —
94, 95, 118, 126 ja 128 §
(Kuten HE)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 2010

Jacob Söderman /sd
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Antti Vuolanne /sd

Tuula Peltonen /sd
Raimo Piirainen /sd
Johannes Koskinen /sd